Europos Parlamentas
2019-2024

Kultūros ir švietimo komitetas

2023/2002(INI)

27.9.2023

PRANEŠIMO PROJEKTAS

dėl 2021–2027 m. programos „Erasmus+“ įgyvendinimo
(2023/2002(INI))

Kultūros ir švietimo komitetas

Pranešėjas: Milan Zver

TURINYS

Psl.

AIŠKINAMOJI DALIS. FAKTŲ IR IŠVADŲ SANTRAUKA 3

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS 11

AIŠKINAMOJI DALIS. FAKTŲ IR IŠVADŲ SANTRAUKA

1. Įžanga

Šios įgyvendinimo ataskaitos tikslai – įvertinti programos „Erasmus+“ vykdymą 2012–2027 m. laikotarpiu, taip pat nustatyti gerąją patirtį ir spręsti visus programos iššūkius.

Atliekant šį tarpinį vertinimą bus įvertintas bendras programos veiksmingumas ir rezultatai, įskaitant naujas iniciatyvas ir įtraukties bei supaprastinimo priemonių įgyvendinimą.

Pranešėjas surinko informaciją ir parengė šią įgyvendinimo ataskaitą po intensyvių konsultacijų su įvairiais suinteresuotaisiais subjektais. Išvados visų pirma grindžiamos šiais rašytiniais šaltiniais:

• apklausos rezultatais, paskelbtais „Erasmus+“ nacionalinėms agentūroms (NA) ir gautais iš šalių, galinčių dalyvauti 2021–2027 m. programoje „Erasmus+“,

• apklausos rezultatais, paskelbtais platesnei suinteresuotųjų subjektų, dalyvaujančių 2021–2027 m. programoje „Erasmus+“, grupei.

Be to, pranešėjas taip pat pasinaudojo tyrimais, kuriais vertinamas ankstyvas programos įgyvendinimas, kuriuos užsakė Struktūrinės ir sanglaudos politikos teminis skyrius ir Europos Parlamento tyrimų tarnyba.

Be pirmiau minėtų apklausų ir tyrimų, 2023 m. birželio ir liepos mėn. buvo surengti šešėlinių pranešėjų susitikimai su nacionalinėmis agentūromis ir suinteresuotaisiais subjektais iš visos Europos organizacijų, siekiant aptarti programos įgyvendinimą.

Pranešėjas palaiko reguliarius dvišalius santykius su daugeliu suinteresuotųjų subjektų iš visų programos sektorių, kad surinktų papildomos informacijos. Jis susitiko su Komisijos Švietimo ir kultūros generalinio direktorato ir Švietimo, garso ir vaizdo bei kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) atstovais.

Galiausiai pranešėjas taip pat apsvarstė pagrindinius Komisijos dokumentus, įskaitant metines programos „Erasmus+“ įgyvendinimo darbo programas.

Nepaisant visų pastangų surinkti atitinkamą informaciją, kurių imtasi padedant EP administracijai, pranešėjas puikiai supranta, kad praėjus mažiau nei trejiems programos įgyvendinimo metams jis negalės atlikti visaverčio kiekybinio ir kokybinio programos „Erasmus+“ vertinimo. Papildoma informacija turės būti įtraukta per likusį programos laikotarpį, kad būtų galima susidaryti išsamų vaizdą. Tai bus būtina vertinant galutinį 2021–2027 m. programos „Erasmus+“ poveikį.

Todėl šioje įgyvendinimo ataskaitoje ketinama apžvelgti programos įgyvendinimą per pirmuosius dvejus su puse jos gyvavimo metų. Joje apžvelgiamos galimybės ir pagrindiniai uždaviniai bei siūlomi patobulinimai likusiems ketveriems su puse programos įgyvendinimo metų. Išvados ir rekomendacijos turėtų būti įtrauktos į Europos Komisijos laikotarpio vidurio vertinimo ataskaitą, kuri turi būti parengta iki 2024 m. pabaigos. Ataskaitoje taip pat pateikiama keletas idėjų dėl būsimo programavimo laikotarpio struktūros.

2. Programos kilmė ir struktūra

Pradinė programa „Erasmus“ buvo tarptautinė studentų mainų programa, vykdoma nuo 1987 m. ir skirta remti švietimą ir mokymą. Ji buvo kelis kartus pakartota ir kiekvienas etapas buvo grindžiamas ankstesnių etapų laimėjimais ir patirtimi. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu programa „Erasmus“ tapo pagrindine naujosios programos „Erasmus+“ sudedamąja dalimi.

Programa „Erasmus+“ apima įvairius švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto sektorius ir ja skatinamas tarptautinis bendradarbiavimas ir judumas pasitelkiant skirtingus svarbiausius veiksmus ir finansavimo mechanizmus. Ja taip pat remiamos tokios iniciatyvos kaip Europos universitetai, profesinės kompetencijos centrai, „DiscoverEU“ ir Europos studento pažymėjimo iniciatyva;

Jaunimui, daugiausia studentams, mokiniams ir praktiką atliekantiems asmenims, suteikiama įvairių galimybių studijuoti, mokytis ir dirbti užsienyje. Suaugusiems besimokantiems asmenims ir pedagogams taip yra galimybių tobulintis.

Nors 2021–2027 m. programos „Erasmus+“ struktūra išliko tokia pati kaip ir ankstesnės programos, ja sustiprintos keturios prioritetų sritys: i) įtrauktis ir įvairovė; ii) skaitmeninė transformacija; iii) aplinka ir kova su klimato kaita; and iv) dalyvavimas demokratiniame gyvenime, bendros vertybės ir pilietinis dalyvavimas.

Apskritai programos struktūras sudaryta siekiant skatinti bendradarbiavimą, judumą, inovacijas ir politikos reformas visose srityse. Programa atliko svarbų vaidmenį stiprinant Europos bendradarbiavimą ir skatinant tautų tarpusavio supratimą per švietimo mainus ir tarpkultūrinį mokymąsi. Todėl tai yra viena iš pavyzdinių ES programų, labai gerai vertinama ir populiari tarp piliečių Europoje ir už jos ribų.

3. Pagrindinės išvados ir rekomendacijos

3.1. Įvadinės pastabos

2021–2027 m. programos „Erasmus+“ tikslas – pasiekti iki 12 mln. dalyvių. Programa labai svarbi kaip pagrindinė priemonė kuriant Europos švietimo erdvę ir remiant Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos įgyvendinimą siekiant sukurti Europos ir platesnę švietimo erdvę. Sektorių darbotvarkėse numatyta skatinti bendradarbiavimą jaunimo politikos srityje pagal 2019–2027 m. Sąjungos jaunimo strategiją ir plėtoti europinį sporto aspektą;

Dabartinės programos pradžia buvo sudėtinga, visų pirma buvo vėluojama patvirtinti daugiametę finansinę programą, taigi ir patį „Erasmus+“ reglamentą. Po to prasidėjo COVID-19 ir apskritai sunki ekonominė padėtis, kurią dar labiau pablogino Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą, sukeldamas aukštą infliacijos lygį visoje Europoje. Dėl to programos „Erasmus+“ veiklai iškilo precedento neturinčių iššūkių. Trūko bendro lankstesnio programą „Erasmus+“ įgyvendinančių institucijų požiūrio, kuris atsiskleidė per COVID-19 krizę, visų pirma tai pasakytina apie EACEA. Nors Europos Komisijos ir EACEA priemonės, skirtos prisitaikyti prie Ukrainos krizės, yra sveikintinos, bet daugelis institucijų išreiškė aiškią nuomonę, kad būtų buvę galima padaryti daugiau ir kad nacionaliniai finansavimo šaltiniai buvo lengviau prieinami nei finansavimas pagal programą „Erasmus+“.

3.2. Programos apimtis ir aprėptis

Susidomėjimas programa yra labai didelis ir šiuo metu yra tokio pat dydžio kaip ir prieš COVID-19 pandemiją. Išskyrus suaugusiųjų švietimą, judumo ir bendradarbiavimo veiklos paklausa yra daug didesnė už esamas galimybes.

COVID-19 pandemijos metu buvo sunku įgyvendinti judumo veiksmus, todėl pirmaisiais 2021 m. buvo atlikti būtini pakeitimai sumažinant judumo finansavimą (1 PV) ir padidinant bendradarbiavimo ir inovacijų partnerystės finansavimą (2 PV). Svarbu, kad pandemijos metu programa „Erasmus+“ nebuvo sustabdyta ar nutraukta.

Net per pandemiją su fiziniu judumu susijusios veiklos vyko gana aktyviai. Komisija ir nacionalinės agentūros suteikė daugiau lankstumo. Besimokantys asmenys ir pedagogai taip pat sutiko keisti savo pradinius planus ir vis tiek, nors ir vėliau, keliavo. Kartu buvo išplėstas virtualusis ir mišrusis mokymasis (e. mokymasis / nuotolinis mokymasis) ir sukurta skaitmeninių mokymosi galimybių infrastruktūra. Be pandemijos tokie pokyčiai būtų užtrukę daug ilgiau.

Suaugusiųjų besimokančių asmenų judumas – nauja galimybė – dar nepakankamai išreklamuota ir šia galimybe palyginti menkai pasinaudota. Tačiau besidominčiųjų skaičius 2022–2023 m. padidėjo, o 2024 m. paklausa turėtų atitikti galimybes.

Atrodo, kad jaunimo dalyvavimo veiklos kelia didelį susidomėjimą. Tačiau dalyvavimo kliūtys tebėra labai didelės, turima galvoje sudėtingas administravimas ir paraiškų teikimo procesas, kuriuos turi įveikti paraiškas teikiančios mažos organizacijos, ir neformalių jaunimo grupių negebėjimas teikti paraiškas.

Kartu konsultacijų dėl šios ataskaitos rezultatai rodo, kad programa „Erasmus+“ iš tiesų tapo labai populiari ir, be abejonės, yra viena sėkmingiausių Europos prekių ženklų.

3.3. Kreditų pripažinimas ir perkėlimas

„Erasmus“ studentų tinklo apklausos duomenimis, beveik trečdalis respondentų nurodė, kad jiems nebuvo pripažinti visi kreditai, o tai toli gražu neatitinka „Erasmus“ aukštojo mokslo chartijoje nustatytų tikslų. Todėl pranešėjas prašo Komisijos siekti didesnio kreditų, gautų judumo laikotarpiais, pripažinimo, kad studentams būtų lengviau perkeliami kreditai iš vienos institucijos į kitą ir būtų užtikrinta įgytos patirties akademinė vertė. Be to, reikėtų išnagrinėti „Jungtinio Europos laipsnio“ įgyvendinamumą ir poreikį.

3.4. Pagrindiniai bruožai ir struktūra

Dabartinė programa grindžiama tuo pačiu požiūriu, kaip ir ankstesnė veiklos grupavimo programa pagal pagrindinius veiksmus (1 pagrindinis veiksmas (1 PV) – asmenų judumas mokymosi tikslais, 2 PV – organizacijų ir institucijų bendradarbiavimas, 3 PV – parama politikos formavimui ir bendradarbiavimui) bei „Jean Monnet“ veiksmus. Priešingai nei ankstesnėje programoje, dabar pagrindiniai veiksmai apima ir sportą. Trys pagrindiniai programos „Erasmus+“ veiksmai yra gerai įsitvirtinę ir įvairių bendruomenių pripažinti

švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto srityse.

3.5. Programos prioritetai ir įtaka

Individualus judumas ir toliau yra pagrindinis programos „Erasmus+“ komponentas. Nors judumo veiksmai yra labai populiarūs ir dėl jų daugeliu aspektų gaunama teigiamų atsiliepimų, dar yra ką tobulinti dėl finansavimo taisyklių aiškumo ir programos valdymo gerinimo, ypač naudojantis skaitmeninėmis priemonėmis. Antruoju programos etapu pirmenybė turėtų būti teikiama stipendijų sutarties pakeitimams, siekiant užtikrinti, kad iki mobilumo pradžios visi dalyviai gautų stipendijas. Šiuo metu „Erasmus“ stipendijomis ne visiškai padengiamos papildomos studijų užsienyje išlaidos. Finansavimas švietimui pagal daugiametę finansinę programą turėtų būti padidintas, kad būtų galima pasiekti užsibrėžtą tikslą – užtikrinti plačias galimybes naudotis aukštos kokybės judumu ir padengti padidėjusias faktines judumo išlaidas. Be to, iniciatyva „DiscoverEU“ tapo nusistovėjusia, lengvai prieinama veikla, kuria labai domisi jaunimas.

Kalbant apie plačiosios visuomenės informavimą Europoje, mobilumas mokymosi tikslais yra veiksmingiausia veikla, kaip matyti iš asmenų skaičių. Tą patį galima pasakyti ir apie ekonominę naudą. Nedidelės partnerystės taip pat pasiekia daug pavienių dalyvių. Tai tampa akivaizdu nagrinėjant projektų ataskaitas ir įsiklausant į projektų rengėjų atsiliepimus.

Iš pirmo žvilgsnio atrodo, kad programa, kurioje numatyti keli pagrindiniai veiksmai, yra paprasta ir lengvai suprantama. Tačiau kiekvieną veiksmą sudaro poveiksmiai, kurių kiekvienas gali būti labai skirtingas. Dėl to programa yra gana sudėtinga ir ją sunku suprasti tikslinėms grupėms. Šitai taip pat apsunkina programos administravimą.

Įtrauktis ir įvairovė
Programoje „Erasmus+“ daug dėmesio skiriama įtraukties, įvairovės ir lygių galimybių visiems dalyviams skatinimui, kad būtų pašalintos visos kliūtys, susijusios su dalyvių kilme, socialine ir ekonomine padėtimi, gebėjimais ar kitomis ypatybėmis. Projektais ir įvairia veikla siekiama šalinti dalyvavimo kliūtis ir skatinti socialinę sanglaudą.

Pati didžiausia kliūtis siekiant įtraukties yra nepakankamas skiriamų stipendijų kiekis. Reikia toliau plėtoti strategijas siekiant užtikrinti, kad nepakankamai atstovaujamos grupės, įskaitant neįgaliuosius ir marginalizuotų bendruomenių atstovus, galėtų tikrai naudotis programos „Erasmus+“ galimybėmis.

Europos Parlamentas mano, kad įtrauktis yra svarbiausias dalykas. Ypač daug dėmesio reikia skirti nepalankioje padėtyje esančių grupių paramai, siekiant palengvinti jų dalyvavimą. Parlamentas prašo pateikti konkrečią informaciją apie socialinę ir ekonominę dalyvių padėtį ir finansinę įtaką neįgaliesiems. Šiuo metu šių duomenų nėra, nes trūksta tinkamai veikiančių IT priemonių, taip pat dėl to, kad dar per anksti ir projektai yra neužbaigti.

Žalioji ir skaitmeninė pertvarka
Programoje „Erasmus+“ daug dėmesio skiriama fiziniam judumui, kuris turi būti derinamas su klimato kaitos švelninimu. Akivaizdu, kad imtasi veiksmų siekiant padidinti ekologiškų kelionių skaičių ir nustatyti didesnius tarifus už labiau aplinką tausojančius keliavimo būdus.

Pranešėjas palankiai vertina pastangas, skirtas skaitmeninei transformacijai įgyvendinti, visų pirma stiprinant pastangas skatinti programą „Erasmus“ be popieriaus ir Europos studento

pažymėjimą. Ypač svarbu susieti programos valdymą ir asmenų dalyvavimą su e. ID iniciatyva. Tačiau įgyvendinimas nevyksta pradiniu suplanuotu greičiu. Pranešėjas prašo Komisijos stiprinti skaitmeninius procesus, procedūras ir priemones ir pagerinti įvairių turimų priemonių sąveikumą.

Jaunimo dalyvavimo ir demokratinių vertybių skatinimas
Programa „Erasmus+“ siekiama įgalinti jaunimą aktyviai įsitraukti į savo bendruomenes, dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose ir padėti ugdyti tvirtą demokratinių vertybių ir aktyvaus pilietiškumo jausmą. Remiami projektai, kuriais skatinamas kritinis mąstymas, gebėjimas naudotis medijomis ir jaunimo dalyvavimas demokratiniuose procesuose.

Moksliniai tyrimai rodo, kad dalyvavimas programoje „Erasmus+“ padeda geriau suprasti ir remti Europos vertybes. Remiantis ESN atliktu tyrimu, dauguma studentų save labiau laiko pasaulio piliečiais, bet su ES pagal programą „Erasmus+“ įgyta patirtimi nepraranda savo šalies ir regiono tapatybės. Pilietinis aktyvumas ir dalyvavimas demokratiniame gyvenime yra vienas iš naujų programos prioritetų ir 2 PV daugiau dėmesio bus skiriama „bendroms vertybėms, pilietiniam aktyvumui ir dalyvavimui“, tačiau dar nėra akivaizdžios pažangos. Apskritai programos „Erasmus+“ veiksmams pilietiškumo ugdymo srityje labai trūksta sisteminio poveikio. Jei pilietinis aktyvumas taptų judumo mokymosi tikslais gautos patirties aukštojo mokslo srityje prioritetu, tai padėtų siekti Europos universitetų strategijoje nustatytų tikslų. Tai taip pat būtų neatsiejama programos įtraukties ir dalyvavimo demokratiniame gyvenime horizontaliųjų prioritetų dalis. Programa „Erasmus+“ taip pat turėtų skatinti 2024 m. Europos Parlamento rinkimus ir motyvuoti dalyvavimą.

3.6. Biudžetas

Numatomas bendras 2021–2027 m. biudžetas yra 26,51 mlrd. EUR, kurį sudaro 24,57 mlrd. EUR dabartinėmis kainomis, o papildomas biudžetas – 1,938 mlrd. EUR dabartinėmis kainomis iš baudų gautų Komisijos pajamų. Didžioji biudžeto dalis (iki 83 proc.) skirta švietimui ir mokymui. Palyginti su ankstesne programa, programos „Erasmus+“ biudžetas beveik padvigubėjo, o tai, be abejonės, yra sveikintinas pokytis, nepaisant to, kad jo nepavyko padidinti trigubai, kaip iš pradžių prašė Europos Parlamentas. Tačiau biudžeto padvigubinimas sutapo su didėjančia infliacija.

Pranešėjas siūlo, kad metiniai biudžeto asignavimai programos įgyvendinimo metams būtų paskirstyti tolygiau, ypač gerai įsitvirtinusioms veiklos sritims.

Taip pat galima pastebėti, kad dabartiniu programavimo laikotarpiu sumažėjo jaunimo organizacijų, gaunančių centralizuotas programos „Erasmus+“ stipendijas, kurias tiesiogiai valdo EACEA.

Reikėtų pažymėti, kad sporto sektoriui skiriamos lėšos yra labai ribotos, o tai riboja judumo, inovacijų plėtojimo ir tarptautinio bendradarbiavimo galimybes. Taip pat reikia užtikrinti sinergiją su 2021–2027 m. programa „ES – sveikatos labui“.

Suaugusiųjų mokymosi ir švietimo veiksmams skirtas biudžetas tampa vis labiau neprognozuojamas. Dabartinės bendros sumos ir jai tenkančios dalies, t. y. 5,8 proc. viso švietimui ir mokymui skirto biudžeto, nepakanka, kad iki 2030 m. 60 proc. suaugusiųjų dalyvautų suaugusiųjų mokymosi ir švietimo veikloje. Tai susiję su tuo, kad Europos nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis trūksta suaugusiųjų mokymosi ir švietimo struktūrinio

finansavimo, o tai lemia didelę priklausomybę nuo ES projektų finansavimo.

3.7. Programų administravimas

Siekiant atsižvelgti į ankstesnę kritiką, kad programa yra pernelyg biurokratiška, 2021–2027 m. programoje „Erasmus+“ nustatytos įvairios supaprastinimo priemonės, pavyzdžiui, dviejų etapų pasiūlymai, vienkartinės išmokos ir nedidelės partnerystės, kurias suinteresuotosios šalys palankiai įvertino. Buvo dedamos didelės pastangos siekiant aiškiau išdėstyti kvietimų teikti paraiškas tikslus ir apie juos pranešti.

Tačiau paramos gavėjų ir nacionalinių agentūrų požiūriu vis dar yra nemažai trūkumų. Pavyzdžiui, sudėtingas registracijos procesas, paraiškų formos ir kiti procesai, kuriems reikia daug informacijos, kuriuos sunku įvykdyti mažesniems subjektams ir asmenims be konkrečios paramos.

Be to, centrinio lygmens nacionalinių agentūrų paramos ar gairių trūkumas trukdo vertinimo ir ataskaitų teikimo procesams ir lemia nacionalinių agentūrų veiklos neatitikimus. Taip pat kyla problemų dėl IT priemonių.

Reikalavimas „nuolat teikti ataskaitas“ paramos gavėjams yra labai sudėtingas ir atima vertingo laiko nuo projekto įgyvendinimo. Šis reikalavimas turėtų būti persvarstytas likusiam programavimo laikotarpiui ir būsimai programai.

Todėl pranešėjas primygtinai rekomenduoja supaprastinti administracinius reikalavimus visais lygmenimis ir visais etapais, įskaitant paraiškų teikimo etapą. Akivaizdu, kad dabartinė padėtis trukdo smulkiems paramos gavėjams teikti paraiškas dėl 1 pagrindinio veiksmo (1 PV), pvz., jaunimo mainų, taip pat 2 pagrindinio veiksmo (2 PV) nedidelių partneryščių, kurios konkrečiai skirtos mažesnėms organizacijoms.

IT klausimai
Nepaisant to, kad programos skaitmeninimo prioritetas yra labai svarbus, lėta skaitmeninių priemonių, numatytų programos įgyvendinimui remti, pažanga neatitinka visų lūkesčių, o tai daro neigiamą poveikį dalyvavimui ir programos įgyvendinimui. Tai taip pat trukdo rinkti ir stebėti būtinus duomenis ir galiausiai kelia didelį pavojų reputacijai bendram programos įvaizdžiui.

Pranešėjas primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad esamos skaitmeninės priemonės ir sistemos, naudojamos programai valdyti ir įgyvendinti, būtų patogios naudoti. Jos turėtų tinkamai ir visapusiškai veikti. Pranešėjas ragina Komisiją nedelsiant spręsti rimtas nuolatines problemas, susijusias su programos „Erasmus+“ IT priemonėmis, ir jas, prieš įgyvendinant, pakankamai plačiai išbandyti. Pranešėjas taip pat pažymi, kad panašių problemų dėl IT priemonių kyla ir kitose ES finansuojamose programose, įskaitant Europos solidarumo korpusą ir programą „Kūrybiška Europa“.

3.8. Bendradarbiavimas ir sinergija

ES aktyviai siekia stiprinti bendradarbiavimą ir kurti programos „Erasmus+“ ir kitų ES iniciatyvų, programų ir finansavimo priemonių sąveiką. Šiomis pastangomis siekiama kuo labiau padidinti ES investicijų į švietimą, mokymą, jaunimą, mokslinius tyrimus, inovacijas ir

regioninę plėtrą poveikį ir veiksmingumą. Tačiau dar yra daug ką tobulinti, todėl reikia sudaryti palankesnes sąlygas programų tarpusavio sąveikai tiek nacionaliniu, tiek centriniu (EK) lygmenimis. Taip pat reikia gerinti programos centralizuotų ir decentralizuotų veiksmų sąsają.

3.9. Europos Komisijos, vykdomosios įstaigos (EACEA) ir nacionalinių agentūrų bendradarbiavimas

EACEA yra atsakinga už didžiąją dalį centralizuoto administravimo. Siekiant įgyvendinti projektus (pvz., Europos universitetų aljansus), EACEA ir nacionalinės agentūros turi gerai bendrauti ir koordinuoti veiklą. Tačiau taip nėra. 2023 m. EACEA ir nacionalinės agentūros pasirašė susitarimo memorandumą, tai turi pagerinti padėtį. Didesnis nacionalinių agentūrų tarpusavio veiklos koordinavimas, kuriam vadovauja ir kurį stebi EK, padidintų taisyklių aiškinimo nuoseklumą visose nacionalinėse agentūrose ir padėtų gerinti vertinimų standartizavimą ir kokybę. EK turėtų užtikrinti, kad nacionalinės agentūros ir jų vertintojai aiškiai suprastų skirtumą tarp dotacijų projektams ir dotacijų veiklai. Akivaizdu, kad nėra gerai suprantamas dotacijų veiklai gebėjimų stiprinimo tikslas, dėl kurio jos skiriasi nuo dotacijų projektams.

3.10. Europos universitetų tinklų iniciatyva

Europos universitetų tinklų iniciatyvos svarba padėjo toliau skirti dėmesį ir palaikyti dialogą nacionaliniu ir instituciniu lygmenimis siekiant pašalinti likusias tarptautinio bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje kliūtis. Kai kurios valstybės narės jau priėmė ilgai lauktus teisės aktų pakeitimus, kurie bus naudingi ne tik iniciatyvoje dalyvaujantiems aljansams, bet ir kitoms bendradarbiavimo formoms, taip pat aukštojo mokslo įstaigoms, nepriklausančioms esamiems aljansams. Vis dėlto reikėtų vengti greito esamų aljansų finansavimo, kad visiems būtų užtikrinta sąžininga ir teisinga sistema.

Tolesnė Europos universitetų plėtra turėtų būti išsamiai grindžiama būsimu atskiru iniciatyvos vertinimu ir pagrįsta patikima stebėsenos sistema, kad būtų galima remtis tuo, kas gerai veikė, taip pat įvertinti, kas neveikė gerai. Reikės persvarstyti ir iš naujo suderinti bendruosius tikslus;

Europos universitetai turėtų būti toliau remiami ir plėtojami pagal programą „Erasmus+“. Tačiau tai neturėtų daryti neigiamo poveikio kitoms bendradarbiavimo formoms, kurios yra vienodai būtinos tikslinėms inovacijoms ir praktinių sprendimų kūrimui remti ir kuriomis remiamas platesnis aukštojo mokslo įstaigų dalyvavimas programoje „Erasmus+“.

4. Išvados

2021–2027 m. programos „Erasmus+“ yra išbandyta laiko (daugiau kaip 35 metus, jei į ją įtrauksime į programą „Erasmus“) ir dėl savo privalumų užima aukštą poziciją ir dabar yra pasaulinio masto pripažintas ženklas. Todėl pranešėja primygtinai siekia, kad vaizdinis programos „Erasmus+“ ženklas turi išlaikyti aiškų ryšį su ES.

Programos „Erasmus+“ nauda apima daug daugiau nei formalųjį švietimą. Apskritai dalyvavimas programoje teikia daug naudos: asmeninį augimą ir turtingą kultūrinį gyvenimą,

geresnes įsidarbinimo galimybes, geresnį visapusišką švietimą ir labiau susietą bei įtraukesnę Europą. Programa suteikia dalyviams galimybę kurti tinklus ir užmegzti ilgalaikę draugystę su bendraamžiais iš kitos aplinkos.

Akivaizdu, kad dideliam programos „Erasmus+“ potencialui ateityje reikia pakankamo finansavimo, kad būtų galima toliau daryti didelį poveikį asmenims ir visuomenei visoje Europoje ir už jos ribų.

Parlamento vertinimo rezultatai rodo, kad norint, jog programa būtų sėkminga ateityje, labai svarbu, kad techniniai klausimai nepakenktų jos veiksmingumui ir kad skubiai reikia dar labiau supaprastinti programą.

Būsimas DFP laikotarpio vidurio vertinimas turi būti baigtas iki 2024 m. pabaigos ir tikimasi, kad jame bus pateikta daugiau įžvalgų apie dabartinės programos laimėjimus ir trūkumus.

Visų pirma, programa „Erasmus+“ turi būti piliečiams artima ir visiems prieinama programa.

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJOS

dėl 2021–2027 m. programos „Erasmus+“ įgyvendinimo
(2023/2002(INI))

Europos Parlamentas,

– atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 165 ir 166 straipsnius,

– atsižvelgdamas į 2021 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/817, kuriuo sukuriama Sąjungos švietimo bei mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus+“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013[1],

– atsižvelgdamas į savo 2020 m. rugsėjo 15 d. rezoliuciją dėl veiksmingų programų „Erasmus+“, „Kūrybiška Europa“ ir Europos solidarumo korpuso žalinimo priemonių[2],

– atsižvelgdamas į savo 2021 m. lapkričio 11 d. rezoliuciją dėl bendro holistinio požiūrio į Europos švietimo erdvę[3],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 19 d. rezoliuciją dėl Europos švietimo erdvės sukūrimo iki 2025 m. Mikrokredencialai, individualiosios mokymosi sąskaitos ir mokymasis siekiant tvarios aplinkos[4],

– atsižvelgdamas į savo 2022 m. birželio 23 d. rezoliuciją dėl įtraukties priemonių įgyvendinimo pagal 2014–2020 m. programą „Erasmus+“[5],

– atsižvelgdamas į 2023 m. rugsėjo 11 d. Kultūros ir švietimo komiteto atliktą tyrimą „2021–2027 m. ES finansavimo programos kultūros, žiniasklaidos, švietimo, jaunimo ir sporto srityse: pirmosios pamokos, iššūkiai ir ateities perspektyvos – „Erasmus+“,

– atsižvelgdamas į 2023 m. liepos 20 d. Kultūros ir švietimo komiteto užsakymu atliktą tyrimą „Išankstinis 2021–2027 m. keturių ES programų įgyvendinimas: Erasmus+“, „Kūrybiška Europa“, Europos solidarumo korpusas ir piliečiai, lygybė, teisės ir vertybės (3 kryptis)“,

– atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 54 straipsnį ir 2002 m. gruodžio 12 d. Pirmininkų sueigos sprendimo dėl leidimo rengti pranešimus savo iniciatyva suteikimo tvarkos 1 straipsnio 1 e punktą ir 3 priedą,

– atsižvelgdamas į Kultūros ir švietimo komiteto ataskaitą,

A. kadangi programa „Erasmus+“ (toliau – programa) yra pavyzdinė ES programa, kuria remiamas švietimas, mokymas, jaunimas ir sportas Europoje ir už jos ribų;

[1] OL L 189, 2021 5 28, p. 1.
[2] OL C 385, 2021 9 22, p. 2.
[3] OL C 205, 2022 5 20, p. 17.
[4] OL C 479, 2022 12 16, p. 65.
[5] OL C 32, 2023 1 27, p. 58.

B. kadangi programa yra labai svarbi skatinant priklausymo Europai jausmą;

C. kadangi 2021–2027 m. programos bendras biudžetas yra 26,2 mlrd. EUR ir joje daug dėmesio skiriama socialinei įtraukčiai, žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai ir siekiama skatinti jaunimo dalyvavimą demokratiniame gyvenime;

D. kadangi programos tikslų siekiama trimis pagrindiniais veiksmais (PV), t. y. asmenų judumas mokymosi tikslais (PV 1), organizacijų ir institucijų bendradarbiavimas (PV 2) ir politikos plėtotės ir bendradarbiavimo rėmimas (PV 3);

E. kadangi programos paklausa gerokai viršija turimus finansinius išteklius, o tai neigiamai veikia dalyvavimą ir projektų, kurie gali būti finansuojami, skaičių;

F. kadangi didėjančios pragyvenimo išlaidos, aukštas infliacijos lygis ir kiti iššūkiai daro papildomą spaudimą programos biudžetui;

Dabartinė padėtis ir pasiekimai

1. pabrėžia, kad mokymasis visą gyvenimą, geresnė mažiau galimybių turinčių asmenų įtrauktis ir judumo kliūčių šalinimas, pvz., geresnis automatinis kvalifikacijų pripažinimas ir finansų trūkumas, yra pagrindiniai prioritetai;

2. pripažįsta, kad esama struktūra veikia gerai, sėkmingai sujungiamos anksčiau atskirai veikusios programos ir taip sukuriama gera finansavimo ekosistemą;

3. pripažįsta, kad svarbu imtis kuo įvairesnių veiksmų, o ne vieno visiems tinkančio požiūrio;

4. vertina „mokymosi bendruomenę“, kuri buvo sukurta programa „Erasmus+“ ir kurią sudaro dalyviai, paramos gavėjai, suinteresuotieji subjektai, nacionalinės agentūros (NA) ir ES institucijos;

5. palankiai vertina tai, kad Europos švietimo ir kultūros vykdomoji įstaiga ir nacionalinės agentūros pasirašė susitarimo memorandumą; pabrėžia, kad svarbu užtikrinti gerą šių dviejų šalių bendravimą;

6. atkreipia dėmesį į tai, kad judumas mokymosi tikslais ir nedidelės partnerystės pasirodė esančios labai veiksminga veikla siekiant užmegzti ryšius su plačiąja visuomene visoje Europoje, užtikrinant puikią ekonominę naudą, atsižvelgiant į atskirų dalyvių skaičių;

7. supranta, kad programos horizontaliuosius prioritetus labai gerai įvertino įvairūs sektoriai ir suinteresuotieji subjektai;

8. palankiai vertina nacionalines agentūras, kurios parengė nacionalinius įtraukties ir įvairovės planus, atsižvelgdamos į įtraukties ir įvairovės kliūtis;

9. palankiai vertina siekį įgyvendinti programos skaitmeninę transformaciją;

10. palankiai vertina veiksmus, kurių imtasi siekiant padidinti ekologiškų kelionių skaičių ir didesnius tarifus už labiau aplinką tausojančius keliavimo būdus;

11. pripažįsta, kad nauji pavyzdiniai veiksmai parodė pridėtinę vertę;

12. pripažįsta, kad aukštojo mokslo institucijos labai palankiai vertina Europos universitetų tinklų iniciatyvą ir jos svarbą sudarant palankesnes sąlygas tarptautinio bendradarbiavimo aukštojo mokslo srityje kliūtims pašalinti;

13. pažymi, kad Parlamento pradėta iniciatyva „DiscoverEU“ tapo nusistovėjusia, populiaria ir lengvai prieinama savaiminio mokymosi veikla;

14. primena, kad 2021–2022 m. biudžeto įsisavinimas buvo beveik 100 proc., nepaisant vėlavimo pradėti įgyvendinti programą;

15. atkreipia dėmesį į būtinus pakeitimus dėl pandemijos, laikinai sumažinant judumo finansavimą ir padidintą bendradarbiavimo ir inovacijų partnerysčių finansavimą;

16. palankiai vertina greitą reakciją ir didesnį programos lankstumą siekiant remti Ukrainos studentus, mokytojus ir pedagogus;

17. pažymi, kad kai kurie paraiškų teikimo procesai pagerėjo, nes tapo paprastesni ir veiksmingesni;

18. atkreipia dėmesį į labai žemą klaidų lygį, palyginti su kitomis ES finansavimo programomis, ypač atsižvelgiant į programos sudėtingumą;

Iššūkiai ir problemos

19. ragina Komisiją pašalinti bet kokias finansines ir administracines kliūtis, kad būtų sukurta tikrai įtrauki programa, apimanti įvairovę;

20. atkreipia dėmesį į tai, kad nepakankamos stipendijos judumo išlaidoms padengti ir vėluojantys mokėjimai labiausiai atgraso judumo projektų dalyvius;

21. apgailestauja dėl to, kad paraiškų dėl programos „Erasmus+“ finansavimo teikimo laikotarpis yra ilgas ir kad pareiškėjai dažnai negali teikti paraiškų be pagalbos iš šalies; prašo nustatyti proporcingas registracijos ir paraiškų teikimo procedūras, susijusias tiek su dokumentų apimtimi, tiek su juose vartojamos kalbos suprantamumu;

22. apgailestauja dėl to, kad sudėtingi procesai labai trukdo mažoms organizacijoms dalyvauti mokyklų ir jaunimo sektoriuose;

23. yra susirūpinęs dėl to, kad beveik trečdalis aukštojo mokslo mobilumo studentų pranešė, kad jiems nebuvo pripažinti visi kreditai, o tai toli gražu neatitinka „Erasmus“ aukštojo mokslo chartijoje nustatytų tikslų;

24. yra nusivylęs dėl menko suaugusiųjų mokymosi ir švietimo veiklos, atsižvelgiant į jos svarbą;

25. ragina Komisiją persvarstyti suaugusiųjų mokymosi strategiją bendradarbiaujant su nacionalinėmis agentūromis ir atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, atsižvelgiant į tikslą, kad iki 2030 m. 60 proc. suaugusiųjų dalyvautų suaugusiųjų mokymosi ir švietimo veikloje;

26. palankiai vertina tai, kad bendradarbiavimo projektuose taikomas vienkartinės išmokos metodas, nes daugelis paramos gavėjų pripažįsta, kad jis yra veiksminga supaprastinimo

priemonė; vis dėlto pažymi, kad reikalavimas nuolat teikti ataskaitas gali būti našta, ypač mažesnėms organizacijoms;

27. pažymi, kad programos „Erasmus+“ sporto sektoriaus lėšos kai kuriose srityse yra labai ribotos, todėl aprėptis yra ribota;

28. labai apgailestauja dėl lėtos ir nebaigtos IT infrastruktūros plėtros ir netinkamo IT priemonių, pvz., paramos gavėjų ir projektų valdymo modulių, veikimo, nes dėl to didėja visų programos įgyvendinimo dalyvių darbo krūvis, atgrasoma nuo naujų dalyvių ir kenkiama programos užmojui plėsti dalyvavimą; pažymi, kad panašių problemų dėl IT priemonių kyla ir kitose ES finansuojamose programose, įskaitant Europos solidarumo korpusą;

29. apgailestauja dėl to, kad IT problemos taip pat daro didelį poveikį duomenų prieinamumui, kuris yra labai svarbus vykstančiam tarpiniam vertinimui, nes reikalinga daug sudėtingesnė vertinimo metodika ir padidinama administracinė našta;

30. ragina Komisiją ištaisyti ribotą portalo naudojimą finansavimo ir konkursų tikslais, kad suinteresuotieji subjektai galėtų parsisiųsti duomenis, kad būtų galima analizuoti sėkmingų projektų ypatybes biudžeto požiūriu ir pagal dalyvaujančią šalį, paramos gavėją ir projekto tipą;

31. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia rimtai vertinti dirbtinio intelekto poveikį, nes jis jau padėjo sukčiaujantiems subjektams, kita vertus jis taip pat galėtų sumažinti nacionalinių agentūrų darbo krūvį ir pagerinti duomenų rinkimą;

32. prašo daugiau dėmesio skirti klausimams, susijusiems su programos tarptautiniu aspektu, pvz., ES nepriklausančių šalių duomenų apsaugos taisyklėms, geopolitinių klausimų poveikiui ir su vizomis susijusiems klausimams;

33. tikisi, kad Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos ir nacionalinių agentūrų susitarimo memorandume bus pasiekta apčiuopiamų patobulinimų, kurie padės keistis geroją patirtimi ir išaiškinti vaidmenis ir atsakomybę, kad būtų užtikrintas nuoseklumas, suderinamumas ir veiksminga nacionalinių agentūrų komunikacija;

34. ragina gerinti veiklai skirtų dotacijų vertinimo kokybę;

Dabartinės programos tobulinimas ir būsimos programos „Erasmus+“ kūrimas

35. ragina Komisiją, valstybes nares, nacionalines valdžios institucijas ir nacionalines agentūras išlaikyti programą „Erasmus+“ arti žmonių ir užtikrinti, kad ji išliktų piliečių programa, grindžiama principu „iš apačios į viršų“, pagal kurią įvairaus amžiaus besimokantiems asmenims būtų teikiamos kokybiško švietimo ir judumo galimybės;

36. pabrėžia, kad pagrindinis programos „Erasmus+“ tikslas yra plataus masto ir apima ne tik darbo rinkos poreikius;

37. ragina Komisiją stiprinti programos „Erasmus+“ vaidmenį didinant piliečių dalyvavimą ir geresnį supratimą apie Europos vertybes bei jas remiant, ir padaryti programą tikra Europos demokratijos propaguotoja;

38. prašo supaprastinti programą visais lygmenimis, be kita ko, įvertinant, ar esamus veiksmus (poveiksmius) galima sujungti, ir užtikrinti, kad ši ES pavyzdinė programa nebūtų pernelyg apkrauta naujomis užduotimis ir iniciatyvomis, kurios sumažintų jos pagrindinį tikslą;

39. ragina labiau susieti centralizuotus ir decentralizuotus veiksmus ir aktyviau naudoti lanksčias finansavimo priemones, pvz., mikrodotacijas;

40. ragina imtis konkrečių priemonių siekiant pašalinti esamus galimybių naudotis programos struktūra apribojimus, kad skirtingos švietimo sritys ir subjektai nebūtų atskirti vieni nuo kitų;

41. ragina užtikrinti geresnę kiekybinių (paramos gavėjų ir remiamų projektų skaičiaus) ir kokybinių programos tikslų pusiausvyrą ir pabrėžia, kad programoje „Erasmus+“ ir toliau daugiausia dėmesio turi būti skiriama švietimo kokybės gerinimui;

42. ragina plačiau naudoti virtualųjį ir mišrųjį mokymąsi ir kurti skaitmeninio mokymosi galimybių infrastruktūrą;

43. prašo, kad sistema „eTwinning“ būtų visapusiškai ir sklandžiai integruota į programą „Erasmus+“;

44. primygtinai ragina Komisiją dėti daugiau pastangų, susijusių su programos skaitmenine transformacija, visų pirma siekiant sukurti programą „Erasmus“ be popieriaus ir sukurti Europos studento pažymėjimą, laikantis pradinio planavimo;

45. prašo Komisijos įvertinti galimybes taikyti labiau integruotą požiūrį į jaunimo veiklą visose ES programose;

46. ragina Komisiją numatyti reikiamą programos lankstumą kuriant naujos kartos programą „Erasmus+“, kartu užtikrinant programos vienodumą ir tinkamą priežiūrą, be kita ko, Parlamente;

47. prašo Komisijos iš naujo įvertinti poreikį didinti tiesioginio ryšio tarp ES ir programos „Erasmus+“, kaip pavyzdinės programos, matomumą, siekiant padidinti dabartinių ir būsimų paramos gavėjų informuotumą apie šį ryšį;

48. primygtinai reikalauja, kad nacionalinės agentūros ir paramos gavėjai, įskaitant jaunimą, ir Parlamentas aktyviai dalyvautų naujos kartos programos „Erasmus+“ bendros kūrybos procese;

49. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares užtikrinti, kad būtų visapusiškai pasinaudota programos „Erasmus+“ ir kitų programų, pvz., programos „Europos horizontas“ arba „Europos socialinio fondo +“, sinergija ir kad programa būtų geriau susieta su kitomis ES politikos sritimis, pvz., 2020–2025 m. kovos su rasizmu veiksmų planu;

50. pabrėžia, kad problemos, susijusios su IT infrastruktūra, panašios į problemas, su kuriomis susiduriama dabartiniu programos laikotarpiu, yra nepriimtinos, ir tikisi, kad naujos kartos programos „Erasmus+“ IT infrastruktūra pradės veikti visu pajėgumu nuo pat pirmos dienos;

51. ragina kitu daugiametės finansinės programos programavimo laikotarpiu palaipsniui ir nuspėjamai didinti biudžetą ir primygtinai reikalauja, kad nuo pat 2028 m. pradžios finansavimo lygis būtų ne mažesnis už paskutiniųjų dabartinės programos metų (2027 m.) finansavimo lygį, kad būtų užtikrintas sklandus programos veiksmų ir veiklos tęstinumas ir stabilumas;

52. pareiškia, kad yra pasiryžęs užtikrinti, kad 2028–2033 m. programavimo laikotarpiu programos „Erasmus+“ biudžetas būtų gerokai padidintas;

°

° °

53. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai ir programos „Erasmus+“ nacionalinėmis agentūromis.